

Faruk Pekin: Turizm lüks değil, herkesin ihtiyacı!

GİZEM GÜNEŞ ERBİL

Türkiye'nin önde gelen gezi tasarımcısı, FestTravel'in kurucusu ve Kültür Bilincini Geliştirme Vakfı'nın Onursal Başkanı Faruk Pekin'le gezi tutkusundan ülke turizmini canlandıracak çözümlere ve vakfın son dönemdeki faaliyetlerine kadar pek çok konuyu Kadıköy Life Dergisi olarak sizler için konuştuk.

Türkiye'nin en bilinen gezinlerindensiniz. Kimya Mühendisliği okudunuz ama hayatınızı incelediğimizde; yaşam amacınızın sanki yeni yerler ve kültürlerle iç içe olmak olduğunu görüyoruz. İçinizdeki bu gezme, görme tutkusunu nasıl ortaya çıkıttı? Ortaokul ve lise yıllarımda her gün İzmir'in Menemen ilçesinden Karşıyaka'ya giderek okudum. 6 yıl boyunca bu böyle sürdü. Yolucağım trenle 1-1,5 saat sürüyordu. Tren arkadaşlarım pek çok yerden başka yerlere seyahat eden yolculardı. Düşünün, 1950'li yıllarda ortaokul öğrencisiyken kendi başıma evden çıkıyordum, 1 kilometre yürüyerek istasyona gidiyordum. Trene veya mototrene biniyordum. Sonra vapurla Alsancak'a... O küçük yaş için bayağı değişik bir süreçti.

Bu tür bir seyahat aslında özgürlük demek... Bu hissiyat bende hep bir yere gitme, seyahat etme duyguları yaratmıştır. Daha sonra lise 1'inci sınıftayken evlenip Erzurum'a yerleşen ablaman yanına Doğu Ekspresi'yle 3 gün 3 gece yol yaparak bir kış günü gittim. Boydan boya bütün Türkiye'yi geçtim. Dışarıyı göreyim diye gece bile uyumak istemezdim. Bu seyahatler bende ilk defa Türkiye'yi tanıma isteği uyandırdı. Robert Kolej'de okurken kültür haftalarında Robert Kolej Öğrenci Birliği'nin 2. Başkanı ve Genel Başkanı olarak yönlendirici görevler aldım. Üniversiteyi bitirdiğimde Türkiye'nin hemen bütün illerini görmüştüm. Okul sonrasında hiç mühendislik yapmadım. Sendikacılık ve gazetecilik yaptım. 1985 yılında benim gibi gezi tutkunu arkadaşlarımla FestTravel'ı kurduk.

Turizm, yaşamımın ikinci döneminin çalışması diyebiliriz. Acenteyi kurarken rehberlik sınavlarına girdim, profesyonel rehber oldum. Bildiğimi paylaşmak en değer verdiğim erdemlerden biri. Dolayısıyla gezi yaparken insanlara nitelikli bilgi paylaşımı gerçekleştiriyor olmamız birden bire düzeyi yükseltti. Yani bugün 'kültür gezileri' diye adlandırılan geziler böyle oluştu. O zaman-

larda gezilerimiz bu anlamda bir ilkti, henüz benzeri yoktu. Daha sonrasında da hem yurtiçinden hem yurtdışından gezginlere özel ve yepyeni turlar düzenledik. Bütün bu organizasyonlar bizim de ufkumuzu açtı ve alanımızı genişletti.

Kültür turizmine özel önem atfediyorsunuz. Bunun nedeni nedir? Bugün yapılan kültür turizmiyle sizin yarattığınız kültür turizminin farkları nelerdir?

Kültür gezilerinin temel ilkesi gezilen yeri en iyi şekilde tanıyabilmektir. Biz bu anlamda "Önemli olan görmek değil algılamaktır" sloganıyla gezilerimizi şekillendiriyoruz. Bugünlerde gezilerde genellikle fotoğraf çekiliyor ve iş bitiyor. Esasında kültür gezisi bu demek değil. Bakılanın ardında ne var? Bir mimari biçim olabilir, bir tarz olabilir, tarihi bir gerçek olabilir. Amaç; bütün bu ekonomik, siyasal, toplumsal, kültürel yönleriyle gidilen ören yerini yaşayabilmektir. Donanımlı bir rehberin önderliğinde bu tip nitelikli gezileri ilk olarak biz yaptık. Meraklı bir kitle vardı. Biz de bu potansiyeli zorlamaya çalıştık ve bu geziler kalıcı hale geldi. O dönemde "Adım Adım İstanbul" gezileri başlamıştı. Böylece "Adım Adım Anadolu" gezileriyle

devam ettik. Bu geziler esnasında popüler olan yerlerin haricinde pek çok tanınmayan yeri biz tanıttık. Örneğin, Cumalıkızık köyü bunlardan biridir. Güneydoğu Anadolu gezilerinde dinsel bir mekân olduğu için Şanlıurfa Balıklıgöl bilinirdi ancak Mardin'in parlaltılmasında bizim çok büyük emeğimiz oldu.

"Turizm lüks değildir. Her hanenin ihtiyacıdır" diyorsunuz. Ancak Türkiye'de pek çok aile maddi kısıtlılıklar nedeniyle bu ihtiyaca yanıt veremiyor. Siz bu iddianızı neye dayanarak savunuyorsunuz?

Evet, turizm lüks bir etkinlik değil, her insan için bir ihtiyaç. En düşük ücretli çalışandan en yüksek gelir seviyesindeki insana kadar herkesin dinlenmeye ihtiyacı var. Bu ihtiyaç bir tatil köyünde güneşin tadını çıkarmak biçiminde de olabilir, daha hareketli bir etkinlik yapmak biçiminde de... Örneğin bir gezi yaparak bu dinlenmeyi sağlarsanız, "aktif dinlenme" yapıyorsunuz. Böylelikle elde ettiğiniz sonuç çok daha ileri oluyor. Hareket halinde tatil yaparken aslında yenileniyorsunuz ve bu yenilenme size gelecek yıl için yetecek enerjiyi sağlıyor. Yeni yerler görme heyecanı, dünyanın ya da yaşadığınız ülkenin bir parçasını öğrenmek, size ayrıca çok ciddi bir bilgi desteği oluyor. Açlık sınırında olmadığı müddetçe her insan çok az bir para ayırma imkânı olsa dahi kendi başına seyahat edebilir. İlla ki bir seyahat acentesiyle hareket etmesine gerek yok. Şu anda trenler, şehirlerarası otobüsler çok pahalı değil. Ucuz oteller, pansiyonlar da mevcut. Size bir örnek vereyim. Küçükken Menemen'de bir berbere giderdim. Berberin adı 'turist berberi' olmuştu. Bu adam berberlikten para biriktirir ve ne yapar eder her yıl bir yere gitmeye giderdi. Önce Türkiye'yi gezdi gördü, ardından yabancı ülkelere gitmeye başladı. Bana göre bütün mesele meraklı olmakta ve yeni yerler keşfetmeyi gerçekten istemekte. Bizim de FestTravel olarak farklı bütçelere göre uygun seçeneklerimiz var.

Türkiye'de ve dünyada gezdiğiniz yerler arasında sizi en çok nereler etkiledi?

İstanbul çok derinlikli, çok özel ancak esasında Türkiye'de benim için her yer çok kıymetli. Anadolu çok katmanlı, her türlü kültürün izlerini taşıyan, bir geçiş yolu vazifesi de görmüş bir coğrafya. O nedenle Türkiye'nin her noktası özel, bir seçim yapmıyorum. Dünyada ise eğer tek bir yeri gezme şansım olsaydı, bu şans Hindistan'dan yana kullanırdım.

Neden Hindistan?

Çünkü çok renkli bir yer. İçinde bulunduğu ekonomik, toplumsal, kültürel koşullar ülkedeki birçok insanı etkileyecek bir noktada. Öncelikle Hindistan'da doğmuş olan dört farklı dinsel inanç var. Hinduizm, Budizm, Caynacılık ve Sihizm. Diğer dört din de orada mevcut. Hristiyanlık, Musevilik, Müslümanlık ve Parsilik. Bu durum ülke içinde dine bağlı farklı yaşam tarzlarının iç içe yaşanmasını sağlıyor. Koku, tat ve renkler konusunda da çok çeşitli bir ülke. O kadınların ve erkeklerin kıyafetlerindeki renklerle bizler Beyoğlu'nda gezemeyiz. Zengin ve yoksul arasındaki uçurum çok yüksek. Kast sistemi devam ediyor. Tüm bunların yarattığı garip bir katlanma duygusuyla beraber epeyce bir direniş de var. İnsanları neredeyse hep gülmüşüyor. Mesela büyük ölçüde görücü usulü evlilik yapıyor. Ben oradaki gençlerle çok sohbet ettim. Görücü usulüyle evlendikten sonra genellikle o gençler birbirlerine aşık oluyor. Çünkü aşık olacaklarını düşünüyorlar. Değişik nedenlerle boşanma oranı düşük. Çok ilginç bir renkli insanlık laboratuvarı gibi.

Türkiye bir turizm ülkesi olmasına rağmen son yıllarda politik krizler nedeniyle bu alanda zor zamanlar yaşıyor. Bu konuda ne gibi adımların atılmasını bekliyorsunuz?

Benim bu konuda söyleyeceklerim esasında son birkaç yıla ilgili değil. "Çözüm Kültür Turizmi" isimli kitabımı 2011 yılında yayımladım. Kitabımda da belirttiğim gibi, Türkiye ancak kültür turizmini, turizmin lokomotifini yaparsa ve güneş-deniz-kum turizmini kültür turizmine endekslerse, bu alanda ciddi yükselişe geçebilir. Hâlâ aynı şeyleri söylemeye devam ediyorum. Çünkü Akdeniz'de İspanya, Fransa, İtalya, Tunus gibi pek çok ülkede güneş-deniz-kum üçlüsü var. Ama Türkiye'nin elinde Akdeniz çanağındaki bu ülkelerin sahip olmadığı kültürel bir zenginlik var. Böyle güçlü bir özelliğiniz mevcutken güneş-deniz-kum ile fazla bir kazanım sağlayamazsınız. Çünkü bu fiyatlarla Türkiye'ye gelir getiremezsiniz. Çare çok sayıda turisti ucuza getirtip Türkiye'yi çiğnetmekte değil. Tam tersine az sayıda turistten çok daha fazla para kazanmakta.

Aynı zamanda Kültür Bilincini Geliştirme Vakfı'nın da onursal başkanısınız. Sizinle vakfın kuruluş amacını ve şimdilerde gerçekleştirdiği faaliyetleri de biraz konuşalım istiyorum. Vakıf ne yapıyor?

Kültür gezilerine başladığımızda bazı zorluklarla karşı karşıya kaldık. Örneğin bir binayı gösterip "Bu bina neo-klasiktir" dediğimizde gezginlerimiz kavramlarla ilgili sıkıntılar yaşadıklarını aktardılar. "Malum hepimiz sanat tarihi bölümü mezunu değiliz, bize bunları öğretecek seminerler organize edilemez mi?" diye sordular. Böylelikle FestTravel'da bu konular hakkında seminer düzenlemeye başladık. Sonrasında gezginlerimizden bu faaliyetleri fazlaştıracabileceğimiz bir kulüp kurma önerisi geldi. Ben de bunun üzerine kültür ve turizm alanında yapılacak çok iş olduğunu söyledim. Bir vakıf kurarak bu alanda hep beraber çalışmalar yürütmeyi teklif ettim. Böylelikle pek çok gezgin, iş insanı, arkeolog, mimar, akademisyen ve sanatçıdan oluşan yaklaşık 148 kişi ile birlikte bu vakfı kurduk. Vakfın 2003 yılında kurulmasının ardından da FestTravel'da yaptığımız seminerleri vakıf etkinliklerine aktardık. Vakfın yaptığı en önemli işlerden bir tanesi Kültür Karıncaları Projesi... Proje kapsamında sosyo-ekonomik düzeyi düşük çevrelerdeki devlet okullarından 6. ve 7. sınıf öğrencileri küçük gruplara ayırıyor. "Öğrenci merkezli, gezerek, görerek, hissederek, algılayarak, yaparak öğrenme" yöntemi uygulanıyor. Kültürel değerler var oldukları alanda tanıtılıyor. Sonrasında bu etkinlikler müzik, resim, kolaj, kil ve drama çalışmalarıyla pekiştiriliyor. "Bir Sütun da Sen Dik" sloganıyla bir bağış kampanyası düzenleyerek Perge antik kentindeki sütunların ayağa kaldırılmasını sağladık. FestTravel'ın desteğiyle "Karbon Ayak İzi Ormanları" kurmaya başladık. Bu yıl 10 bin ağaçla üçüncü ormanı ağaçlandırdık. İnsanlar seyahat ederken kullandıkları araçlar nedeniyle karbon ve sera gazı atmosfere karışıyor. Biz de bıraktığımız kötü izleri bir nebze olsun silebilmek için ağaç dikiyoruz. Dördüncü orman için de çalışmalarımıza başladık.

